

طراحی مدلی جامع جهت ارتقاء صداقت علمی دانشجویان دانشگاه آزاد

محمدرضانعمتی^۱

حمیده رشادت جو^۲

حمیدرضا آراسته^۳

تاریخ دریافت: ۹۹/۲/۲۰

تاریخ پذیرش: ۹۹/۶/۱۶

چکیده

پژوهش حاضر به منظور ارائه مدلی جامع برای ارتقاء صداقت علمی دانشجویان دانشگاه‌های آزاد در استان اردبیل انجام پذیرفت. روش تحقیق آمیخته (کمی - کیفی) است. جامعه آماری این تحقیق در بخش کیفی متخصصان آموزش عالی فعال در دانشگاه‌های آزاد استان اردبیل می‌باشند. از روش نمونه‌گیری هدفمند با بهره‌گیری از فن گلوله برفی و بکارگیری معیار اشباع نظری در مصاحبه‌هایی نیمه ساختاریافته از ۲۰ نفر از متخصصان استفاده شد. جامعه آماری در بخش کمی پژوهش را، کلیه دانشجویان فعال به تحصیل در دانشگاه - های آزاد استان اردبیل در نیمسال اول تحصیلی ۹۹-۰۰ تشکیل دادند. تعداد ۳۸۴ نمونه به کمک جدول مورگان از هریک از جوامع آماری با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای نسبتی انتخاب گردید. روش جمع‌آوری اطلاعات در بخش کمی پرسشنامه محقق ساخته می‌باشد. در خصوص تعیین روایی پرسشنامه، محقق از مساعدت و همفکری متخصصان این حوزه استفاده کرده است پایایی اولیه سوالات پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ در سطح ۰/۹۰ مورد تایید واقع گردید. برای بررسی اهداف و سؤالات از آزمون‌های آماری کلموگروف- اسمیرنوف، آزمون دو جمله‌ای، آزمون ویلکاکسون، آزمون KMO، بارتلت و روش تحلیل عاملی تأییدی؛ رتبه بندی ابعاد و مولفه‌ها بر اساس ضرایب استاندارد و برای تعیین اعتبار و تناسب مدل طراحی شده از شاخص‌های روایی همگرا (AVE) و روایی واگرا (فورنل و لاکرک) و پایایی ترکیبی (CR) و آلفای کرونباخ استفاده شد. برای برازش مدل تحلیل عاملی از مدل ضرایب استاندارد و ضرایب معنی‌داری T و معیار R Square یا R² و معیار Q² استفاده گردید. همچنین برازش مدل کلی پژوهش با معیار GOF انجام پذیرفت. نتایج پژوهش مدل نهایی که شامل ۴ بعد اصلی (پژوهشی، حرفه‌ای، فردی/اجتماعی، آموزشی)، ۱۵ مؤلفه و ۶۶ شاخص فرعی در حوزه ارتقاء صداقت علمی دانشجویان می‌باشند را مورد تأیید قرار داد.

کلید واژه‌ها: صداقت علمی، دانشجویان، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های صداقت علمی دانشجویان، نظام

آموزش عالی ایران.

^۱ دانشجوی دکتری تخصصی رشته مدیریت آموزش عالی، گروه مدیریت آموزش عالی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۲ دانشیار، دکتری تخصصی رشته مدیریت آموزش عالی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (مسئول مکاتبات)

امروزه بی صداقتی علمی از موضوعات جنجال برانگیز در آموزش عالی می باشد به نحوی که به یکی از مباحث مهم دانشگاهی و نگرانی جدی آموزش عالی تبدیل شده است (همتی، ۱۳۹۶). و فرآیند تحصیلی را، هم از لحاظ آموزشی و هم از لحاظ پژوهشی، مورد تهدید قرار میدهد. تولید علم و همچنین تربیت نیروی انسانی مورد نیاز جامعه از مهمترین کارکردهای آموزش عالی محسوب می شود که بایستی در محیط رقابتی سالم صورت پذیرد، تا زمینه برای ارتقاء افراد بر اساس توانایی و لیاقت و تخصص فراهم گردد؛ از جمله عواملی که امکان رقابت سالم در محیط های آموزشی را از بین می برد عدم صداقت علمی است؛ این موضوع، از آفت های نظام آموزشی محسوب می شود و بیشترین آسیب را به رشد و توسعه علمی کشور وارد می سازد و نظام آموزشی را مورد تهدید جدی قرار می دهد (سیمون کار مک کلاف و همکاران، ۲۰۰۴)

استرین و همکاران ۱ (۲۰۰۹) و زچرو ۲ (۲۰۰۸) خاطر نشان کرده اند که یکی از رسالت های مهم آموزش عالی این است که دانشجویان را به استاندارد های اخلاقی مرتبط با حرفه شان و روشهای مرتبط با آن مسلط نماید. در واقع آموزش اخلاق علمی و اخلاق حرفه ای یک بخش مهم صلاحیت و رسالت دانشگاهها می باشد. (رایزانن و لوفستروم ۳ ۲۰۱۴) و آن به این مفهوم است که؛ دانشگاهها بایستی در ترویج رفتارهای اخلاقی (در بین کنشگران دانشگاهی) پیشتاز و فعال باشند (لوفستروم ۲۰۱۲) چرا که، دانشجویان دانشگاهها، با همکاری اعضای هیات علمی، با انجام پژوهش در حیطه های تخصصی خود، آموزش عالی را در تولید علم یاری می کنند؛ که هدف از تولید علم کشف واقعیات و بهبود وضع انسان است؛ حال اگر این عمل با ابزارهای غیر اخلاقی و ناروا و نامتعارف آمیخته گردد، منجر به فساد علمی شده و با هدف تولید علم سازگاری ندارد و بر کسی پوشیده نیست که تمام این پدیده ها بی فایده، بی معنی، غیر اخلاقی و ممنوع است. (شیخ زاده هریس و همکاران ۲۰۱۳ : ۵۶۸) غافل از آنکه همه ما وقتی وارد جامعه دانشگاهی می شویم به صورت نوشته یا نانوشته، متعهد می شویم که با صداقت به تولید علم بپردازیم تا دانش تراکمی ممکن شود. اما متاسفانه در

1 - strain et al

2 -zuchero

3 -Rissanen & Lofstrom

این دو سه دهه ی اخیر تجاربی در جامعه دانشگاهی در حال رخ دادن است که این تجارب حاکی از آن است که صداقت علمی و تولید علم، به اتفاق هم معادله ای را نمی سازند که اولی با دومی جمع شود .

مارتین سون، اندرسون و دویروزا (۲۰۰۵) با بررسی ۳۲۴۷ فقره از مقاله های پذیرفته شده توسط کمیته پژوهشی وجود حداقلی از مسائل غیر اخلاقی و غیر علمی را در آن یاد آور شده اند (ادیب و همکاران ۱۳۹۴ : ۱۵۲) سالمارش (۲۰۰۴) ادعا کرده که ۱۵ درصد از دانشجویان تحصیلات تکمیلی در دانشگاههای استرالیا در تکالیفشان سرقت علمی کرده اند (مونت ۲۰۰۸ : ۵). همچنین نتایج پژوهش مک کب، باتر فیلد و تریوینو (۲۰۰۶) حاکی از آن است که ۵۶ درصد دانشجویان کارشناسی در ۳۲ دانشکده دانشگاههای کانادا و ایالات متحده از رفتارهایی که متضمن بد اخلاقی است؛ استقبال کرده اند. از نگاه دیروف (۲۰۰۴) نیز صداقت علمی مسئله بسیار مهم و دغدغه ی اصلی بسیاری از دانشکده ها و محیط های دانشگاهی است (مونت ۲۰۰۸ : ۷).

با توجه به آنچه که اظهار شد، بنا به اظهار صاحب نظران؛ متأسفانه عدم صداقت علمی در بسیاری از رشته ها و اکثر کشور ها به امر عادی تبدیل شده است، و ادامه ی حرکت در این مسیر؛ آموزش عالی را در یک بحران کیفیتی مهلک غوطه ور خواهد ساخت. همچنین یافته های تحقیقاتی و آمارهای گزارشاتی توسط محققان ایرانی؛ حاکی از آن است که صداقت علمی در ایران وضعیت بسیار اسف انگیزی دارد (فراستخواه ۱۳۸۵، جمیله کهنه پوشی و سادات سدیدپور ۱۳۹۳، بهمن آبادی و همکاران ۱۳۹۳). و میتوان گفت آموزش عالی در تربیت انسان آکادمیکی که دارای هویت باشد دچار شکست شده است بر اساس آمار و نتایج تحقیقات مختلف، تخلفات گسترده در حوزه پژوهشی اعم از تحقیقات غیر کاربردی، داده سازی، سرقت علمی، بی توجهی به حقوق ذینفعان پژوهش، سیاسی کاری در فرآیند داوری و انتشار آثار علمی در آموزش عالی ایران یافت می شود و وجود تعداد زیادی از موسسات بیرونی که در زمینه ی تدوین پایان نامه و مقالات مختلف فعالیت می نمایند آنهم در کنار یکی از بزرگترین و بهترین دانشگاه های ایران نشانه روشنی بر این ادعا می باشد و در تحقیقات

1 - Martinson and Anderson and Devires

2 -Mundt

3 - Dieruf

مختلف به آن اشاره شده است (توکل، ۱۳۷۸؛ حسینی داورانی، ۱۳۸۴؛ مبشر و همکاران، ۱۳۸۵؛ شعبانی، ۱۳۸۶؛ رضایی و آخوند زاده، ۱۳۸۶؛ خالقی، ۱۳۸۷؛ لشکر بلوکی، ۱۳۸۷؛ رضائیان، ۱۳۸۸؛ فراستخواه، ۱۳۸۹؛ افشار و نعمتی، ۱۳۸۹؛ مطلبی فرد و همکاران، ۱۳۹۲). در حوزه ی آموزش نیز وضعیت به مراتب بدتر می باشد، ولی شاید آثار آن به اندازه حوزه پژوهشی قابل رصد نباشد. مواردی همچون سرسری گرفتن کلاسها توسط دانشجویان و اساتید، عدم انجام درست و به موقع تکالیف تحصیلی، برگزاری کلاس های تپی از محتوا یا استفاده از محتوای منسوخ، و... از جمله موضوعاتی است که گریبان گیر آموزش عالی ایران در این حوزه می باشد و در تحقیقات مختلف به آن اشاره شده است (شریفیان، ۱۳۸۴؛ مهرام و همکاران، ۱۳۸۴؛ قاضی طباطبایی و همکاران، ۱۳۸۵؛ فراستخواه، ۱۳۸۹؛ گل پرور، ۱۳۸۹). بر این اساس می توان تصریح کرد که در عصر حاضر ارتقاء مداوم کیفیت علم، دانشگاه و آموزش عالی مستلزم توسعه ی درون زای فرهنگ صداقت علمی است که به نوبه ی خود نیازمند خود تنظیمی و التزام به کیفیت در میان دانشجویان آموزش عالی است. هر چه آموزش عالی بیشتر محل توجه واقع شود؛ حساسیت نسبت به اعتبار، و تضمین کیفیت آن مخصوصا در حوزه آموزش و پژوهش نیز افزایش می یابد (علیزاده اقدم و همکاران ۱۳۹۰: ۵۷)

بنابراین بررسی صداقت علمی دانشجویان موضوعی است که باید بطور منظم مورد توجه قرار گیرد. از طرف دیگر تنها بررسی صداقت علمی کافی نیست و شناخت ابعاد و مولفه های آن و برنامه ریزی در زمینه ی آنها نیز بسیار مهم است چرا که می تواند موجب شناسایی فعالیت های لازم جهت ارتقاء و پایداری صداقت علمی دانشجویان شود

با توجه به تنوع ابعاد، مولفه ها و شاخص های صداقت علمی و همچنین نبود دید جامع و مورد توافق در نمونه های مطالعه شده، این تحقیق در صدد آن است با بررسی ابعاد، مولفه ها و شاخص های مشترک و مورد توافق به ارائه مدلی جامع به منظور ارتقاء صداقت علمی دانشجویان بپردازد تا مدیران آموزش عالی بتوانند از این الگو که بر آمده از نتایج بدست آمده از پژوهش حاضر است، بهره مند شوند.

پیشینه تحقیق

در ادامه به گزیده ای از تحقیقات انجام شده داخلی و خارجی در موضوع پژوهش اشاره می گردد:

اسلامیان(۱۳۹۸) در تحقیق خود با عنوان «شناسایی مولفه ها و نشانگر های اخلاق پژوهش در آموزش عالی و واکاوی آنها در منابع روش تحقیق» مولفه ها و نشانگرهای اخلاق پژوهشی را در پژوهش خود، واکاوی و شناسایی نموده است، بر اساس نتایج تحقیق ۳ مولفه و برای هر مولفه نشانگرهایی برای اخلاق پژوهش مطرح نموده که مولفه ها عبارتند از: اصول اخلاقی پژوهشگر و مولفه های مربوط به آن؛ مولفه های اخلاقی مرتبط با شرکت کنندگان و موارد مرتبط با آن؛ اصول اخلاقی مرتبط با انتشار نتایج پژوهش و موارد مرتبط با آن همگی علمدار(۱۳۹۶) در تحقیق خود با عنوان «عوامل موثر بر سرقت علمی دانشجویان» به این نتیجه رسیدند که فقدان خود کارآمدی دانشجویان، مدرک گرایی، فقدان آموزش مناسب در رابطه با سرقت علمی، نداشتن ترس از تنبیه و مواخذه، میانگین نمره سایر دانشجویان، همچنین نبود قوانین و ساز و کار مناسب برای برخورد با سرقت علمی، وجود فضای الکترونیکی و مجازی از مهمترین عوامل اثر گذار بر سرقت علمی هستند. افقی(۱۳۹۶) در تحقیق خود تقلب را از دیدگاه استادان و کارشناسان مسئول آموزش مورد بررسی قرار داده و به این نتیجه رسیده است که عدم تسلط بر موضوع درسی، کوتاهی در انجام تکالیف دانشجویان، عدم آمادگی برای امتحان، عدم اجرای قوانین و مقررات، نداشتن انگیزه کافی، فضای جلسه امتحانی، نبودن بلوغ اجتماعی کافی در دانشجویان، مدرک گرایی، بزرگ نمایی کاذب نمرات امتحانی از عوامل تاثیر گذار بر گرایش به تقلب در میان دانشجویان می باشد. آهنگیان(۱۳۹۵) با هدف شناسایی «عوامل موثر بر بروز تقلب در امتحانات»، پژوهشی را انجام داده و از تجزیه و تحلیل مجموع داده ها ۵ مولفه استخراج کرده است که می تواند تجارب دانشجویان تحصیلات تکمیلی از پدیده تقلب در امتحانات را به تصویر بکشد که عبارتند از: عوامل تربیتی، آموزشی، تحصیلی، اجتماعی، و محیطی. وی نتایج پژوهش را در دو مقدمه کلی و ساختاری دسته بندی کرده است که از این نظر عوامل درونی عواملی هستند که به استعداد، ادراکات، و دریافت های شخصی و همچنین محیط خانواده او مرتبط می شود. و عوامل ساختاری نیز آن دسته از عواملی هستند که از محیط اطراف بر عملکرد شخص در ارتکاب به تقلب نیرو وارد می کند. عباس زاده و همکاران(۱۳۹۵) در پژوهشی با هدف «بررسی عوامل زمینه ساز پایداری به اخلاق پژوهش» نشان دادند؛ عوامل فردی(کامروایی، ارتجالی، نگرش ابزاری به پژوهش و دینداری پژوهشگران) و ساختاری(جامعه پذیری، آموزش ناقص، برخوردار نبودن از رفاه مادی، برخوردار نبودن از رفاه غیر مادی، فشار

هنجارهای جامعه، یادگیری اجتماعی، کمیت محوری در آموزش عالی نظارت روشمند ضعیف، و نگرش منفی جامعه و جامعه علمی به دانشجو) مشوق پیروی نکردن از معیارهای اخلاق پژوهش است و دوکسا سروری (عادی شدن) بی هنجاری علمی به عنوان هسته مرکزی می باشد. جمشیدی بروجنی و همکاران (۱۳۹۳)، در پژوهش خود با عنوان «میزان آگاهی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه شهید چمران اهواز از مصادیق سرقت علمی و عوامل مؤثر بر آن». مینتایج تحقیق رایزنان و لوفسترم (۲۰۱۴) با عنوان «مهارت های اخلاق پژوهش دانشجویان و دانشگاه به عنوان محیط یاد دهنده» نشان داد که دانشجویانی که قبلا بر روی ارزش ها و هنجارهای حرفه ای شان کار کرده اند؛ بیشتر به اصول صداقت علمی تعهد دارند و مشتاق هستند که این اصول را در عمل بکار گیرند. «صداقت علمی» عنوان پژوهشی است که توسط کاترل در سال ۲۰۱۴ به روش اسنادی انجام گرفته است. نتایج پژوهش نشان داده سیستم های کارآمد و عملیاتی از فرآیند نظارت و بازرسی برای تضمین صداقت علمی و پژوهش بسیار مهم می باشد. در سال ۲۰۱۳ فیشر و همکاران^۱ در پژوهشی با عنوان «جامعه پذیری دانشجویان تحصیلات تکمیلی نسبت به رفتارهای علمی مسئولانه» پیمایشی ملی از تجارب دانشجویان دکتری روانشناسی مشغول به تحصیل و اخیرا فارغ التحصیل انجام داده اند؛ به این نتیجه رسیدند که سازه هایی چون تشویق دانشجویان به صداقت، تجارب پژوهشی دانشجویان، مدل سازی و آموزش رفتار علمی مسئولانه از طریق مدرس، سیاست های رفتار مسئولانه گروه آموزشی و مدل سازی رفتارهای علمی مسئولانه از طریق هیات علمی، رفتارهای علمی مسئولانه و صادقانه را پیش بینی می کند. پری^۲ (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان «تبیین سوء رفتارهای پژوهشی؛ نگرش به سوء رفتارهای دانشجویان»، نگرش دانشجویان و درک آنان را از سوء رفتارهای علمی در یک دانشگاه بزرگ کسب و کار مورد بررسی قرار داده اند. نتایج این پژوهش نشان داده که در بحث پیشگیری از سرقت ادبی، آموزش بیشترین تاثیر را دارد و از سرقت های علمی ناخواسته و سهوی به میزان قابل توجهی پیشگیری می کند

سوالات پژوهش

¹ . Fesher et al

² . perry

سوالات پژوهش از قرار زیر است:

- ابعاد و مولفه های صداقت علمی دانشجویان دانشگاه آزاد کدامند؟
- وضعیت موجود صداقت علمی دانشجویان در دانشگاه های آزاد چگونه است؟
- مدل پیشنهادی ارتقاء صداقت علمی دانشجویان چگونه است؟
- درجه تناسب مدل پیشنهادی به چه میزان است

روش اجرای تحقیق

از نظر فرآیند اجرای پژوهش، از روش پژوهش آمیخته^۱ اکتشافی^۲ به عنوان پژوهش استفاده شده است. و از میان روشهای تحقیق آمیخته اکتشافی از روش پژوهش آمیخته متوالی - اکتشافی استفاده گردیده است. در این طرح ابتدا داده های کیفی گردآوری و تحلیل می شوند، سپس در مرحله دوم داده های کمی گردآوری و تحلیل می شوند در نهایت نیز، هر دو تحلیل کیفی و کمی یکجا مورد تفسیر قرار می گیرند (طیبی و همکاران، ۱۳۹۵)

در پژوهش حاضر، سوالات مبنای تصمیم گیری قرار گرفتند. برای این منظور برای سوال اول از رویکرد فراترکیب^۳ استفاده شد که با استفاده از چارچوب نظری و پژوهش های مرتبط پیشین انجام گرفت و همچنین از طرح نظامند برای بررسی دیدگاه خبرگان و متخصصان در استخراج ابعاد و مولفه ها و شاخص های صداقت علمی دانشجویان استفاده گردید. طرح نظام مند توسط استراس و کورین^۴ در سال ۱۹۹۸ به سطح بالایی از نظریه های داده بنیاد ارتقاء پیدا کرد، ایجاد شد. بر اساس این دیدگاه محقق برای تحلیل داده ها کیفی گردآوری شده، سه مرحله کدگذاری باز، کدگذاری محوری، و کدگذاری گزینشی را باید پشت سر بگذارد و همچنین به عرضه پارادایم منطقی یا تصویری تجسمی از یک نظریه در حال تدوین می پردازد (بازرگان، ۱۳۹۵).

1. Mixed Method
 2. Exploratory
 3. Meta-synthesis
 4. Strauss & Corbin

بنابراین باتوجه به کیفی بودن داده ها، از یکی از معروف ترین شیوه تجزیه و تحلیل داده های کیفی استفاده شده است که کدگذاری باز نام دارد در این شیوه کدگذاری، کدها از متن مقاله استخراج می شود (کدگذاری باز) و سپس بر روی این کدهای استخراج شده مجددا کدگذاری دیگری صورت می گیرد که مفاهیم را شکل می دهد (کدگذاری محوری) و در نهایت بر روی مفاهیم نیز کد گذاری دیگری (کدگذاری انتخابی) صورت می گیرد تا مقوله ها حاصل شود «متن - کد - مفهوم - مقوله» (طیبی و همکاران، ۱۳۹۵)

جامعه ی آماری این تحقیق در بخش کیفی متخصصان آموزش عالی قعال در دانشگاه های آزاد استان اردبیل می باشند. از روش نمونه گیری هدفمند و بهره گیری از فن گلوله برفی و بکارگیری معیار اشباع نظری در مصاحبه ها استفاده شد. در نهایت مصاحبه های نیمه ساختاریافته از ۲۰ نفر از متخصصان صورت گرفت. جامعه آماری در بخش کمی پژوهش را کلیه دانشجویان مشغول به تحصیل در دانشگاه های آزاد استان اردبیل (۲۱۳۶۹ نفر) در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۳۹۹-۰۰ تشکیل دادند. تعداد ۳۸۴ نمونه طلابی به کمک جدول جرسی و مورگان با استفاده از روش نمونه گیری طبقه ای نسبتی انتخاب گردید. روش جمع آوری اطلاعات در بخش کمی پرسشنامه محقق ساخته است که شامل دو بخش است: بخش اول اطلاعات فردی و اطلاعات عمومی (سن، جنسیت، وضعیت تاهل، مقطع تحصیلی، رشته تحصیلی، و ترم تحصیلی) و بخش دوم که بخش اصلی و مربوط به سوالات و مدل پژوهش است، مشتمل بر ۶۶ سوال بسته دو وجهی (وضعیت موجود و وضعیت مطلوب) در طیف درجه بندی ۵ لیکرت.

پس از شناسایی گویه ها و مولفه ها، پرسش نامه محقق ساخته تنظیم و مورد استفاده قرار گرفت که روایی صوری و محتوایی آن در بخش کیفی به تایید ۳۰ نفر از استادان صاحب نظر و متخصصین این حوزه در دانشگاه های آزاد رسید و در بخش کمی نیز از روش ضریب نسبی روایی محتوا (CVR) و شاخص روایی (CVI) استفاده شد. ضریب نسبی روایی محتوا (CVR=0.79) و شاخص روایی محتوا (CVI=0.86) تعیین شد. که بالاتر از میزان تعیین شده جدول لاوشه (0.62) است پایایی ابزار نیز با اجرای آزمایشی روی ۳۰ نفر از دانشجویان و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ مورد تایید قرار گرفت که نتایج جدول به شرح ذیل است

جدول ۱: پایایی سوالات پرسشنامه

ابعاد	مولفه	تعداد سوالات	آلفای کرونباخ هر مولفه	وضعیت پایایی
پژوهشی ۰/۷۴۷	پژوهش کننده	۱۴	۰/۷۸۴	قابل قبول
	پژوهش شونده	۶	۰/۷۷۷	قابل قبول
	نتایج پژوهش	۵	۰/۷۰۳	قابل قبول
	اصول فنی پژوهش	۶	۰/۷۲۷	قابل قبول
آموزشی ۰/۸۰۶	آزمون	۳	۰/۷۴۱	قابل قبول
	تکالیف درسی	۳	۰/۸۷۱	مناسب
حرفه ای ۰/۸۷۷	مسئولیت پذیری	۳	۰/۹۳۰	عالی
	برتری جویی و رقابت	۳	۰/۹۱۵	عالی
اخلاق عمومی فردی/اجتماعی ۰/۸۰۰	نظم پذیری	۳	۰/۷۸۷	قابل قبول
	صادق بودن	۳	۰/۷۳۵	قابل قبول
	احترام به دیگران	۵	۰/۷۶۷	قابل قبول
	هنجارهای اجتماعی	۳	۰/۷۱۲	قابل قبول
عدالت و انصاف همدردی وفاداری	عدالت و انصاف	۳	۰/۸۹۰	مناسب
	همدردی	۳	۰/۷۲۵	قابل قبول
	وفاداری	۳	۰/۹۷۴	عالی
کل پرسشنامه		۶۶	۰/۸۰۲	مناسب

برای بررسی سوالات از آزمون KMO^1 ، بارتلت و روش تحلیل عاملی تاییدی، آزمون رتبه بندی بر اساس ضرایب استاندارد، و برای تعیین اعتبار و تناسب مدل طراحی شده از شاخص های روایی همگرا (AVE^2) و روایی واگرا (فورنل و لارکر) و پایایی ترکیبی (CR^3) و آلفای کرونباخ استفاده شد. برای برازش مدل تحلیل عاملی تاییدی از ضرایب معنی داری T و معیار (GOF^4) انجام پذیرفت که نتایج در بخش یافته ها ارائه می گردد.

1 . Kaiser-Meyer-Olkin
2 . Average varianxe Extracted
3 . Composite Reliability
4 . Goodness Of Fit

سوال اول پژوهش: ابعاد و مولفه های صداقت علمی دانشجویان دانشگاه آزاد

کدامند؟

در پاسخ به سوال فوق، ابتدا به مطالعه و مرور ادبیات و پیشینه در داخل و خارج از کشور پرداخته شد. بر اساس چارچوب نظری تحقیق ۴ بعد اصلی ارتقاء صداقت علمی دانشجویان دانشگاه های آزاد بر اساس رویکرد این پژوهش تعریف، مولفه ها و شاخص های آن با کمک آزمون تحلیل عاملی و نظر خواهی از متخصصان و اساتید راهنما و مشاور، شناسایی و تعیین گردید که به شرح ذیل می باشند:

- ۱- مولفه های بعد پژوهشی: پژوهشگر(پژوهش کننده)، پژوهش شونده، نتایج پژوهش، اصول فنی پژوهش
  - ۲- مولفه های بعد حرفه ای: مسئولیت پذیری، رقابت و برتری جویی، نظم پذیری
  - ۳- مولفه های فردی/اجتماعی: صادق بودن، احترام به دیگران، هنجارهای اجتماعی، عدالت و انصاف، همدردی، وفاداری
  - ۴- مولفه های بعد آموزشی: آزمون، تکالیف درسی
- به منظور کفایت داده ها و روایی سازه(امکان انجام تحلیل عاملی) از آزمونهای KOM و بارتلت استفاده شد.

جدول ۲: بررسی کفایت مدل و آزمون KMO

نام متغیر	تعداد سوالات	معناداری آزمون بارتلت	متغیر KMO
صداقت علمی دانشجویان	سوالات ۱ تا ۶۶	0.000	۰.۹۶۵

همانگونه که در جدول بالا دیده می شود مقدار KMO بیشتر از ۰.۷ است و سطح معنی داری آزمون بارتلت زیر ۰.۵ است. بنابراین روایی سازه پرسشنامه تایید می شود. لذا می توان نتیجه گرفت داده های تحقیق برای تحلیل عاملی مناسب است.

جدول زیر ابعاد ارتقاء صداقت علمی دانشجویان به همراه بار عاملی هر یک را نشان می

دهد

جدول ۳: ابعاد صداقت علمی دانشجویان و بارهای عاملی هر یک از آنها

ابعاد	تعداد گویه ها	بارهای عاملی
پژوهشی	۳۱	۰.۷۷۵
حرفه ای	۹	۰.۶۸۶
فردی / اجتماعی	۲۰	۰.۶۸۳
آموزشی	۶	۰.۶۹۷

سوال دوم پژوهش: وضعیت موجود صداقت علمی دانشجویان در دانشگاه‌های آزاداستان اردبیل چگونه است؟

به منظور مشخص نمودن وضعیت موجود صداقت علمی دانشجویان رتبه هر یک از مولفه های عوامل بر اساس پاسخ دهندگان و با استفاده از شاخص ضریب استاندارد، به شرح ذیل ارائه می گردد.

جدول ۴: نتایج رتبه بندی ابعاد در ارتقاء صداقت علمی دانشجویان

ابعاد	شاخص ضریب استاندارد	رتبه
پژوهشی	۰.۷۷۵	۱
حرفه ای	۰.۶۸۶	۳
فردی / اجتماعی	۰.۶۸۳	۴
آموزشی	۰.۶۹۷	۲

با توجه به جدول فوق به ترتیب بالاترین رتبه مربوط به بعد پژوهشی و پایین ترین رتبه مربوط به بعد فردی / اجتماعی است

نتایج رتبه بندی مولفه های هر یک از ابعاد به شرح جدول زیر می باشد.

جدول ۵: نتایج رتبه بندی مولفه های مربوط به هر یک از ابعاد

ابعاد	مولفه ها	شاخص ضریب استاندارد	رتبه
پژوهشی	پژوهشگر	۰.۸۹۳	۱
	پژوهش شونده	۰.۸۱۰	۸
	نتایج پژوهش	۰.۸۴۵	۵

۱۰	۰.۸۰۳	اصول فنی پژوهش	
۴	۰.۸۵۴	مسئولیت پذیری	حرفه ای
۶	۰.۸۴۰	رقابت و برتری جویی	
۸	۰.۸۱۰	نظم پذیری	
۱۴	۰.۷۴۵	صادق بودن	فردی / اجتماعی
۱۳	۰.۷۶۸	احترام به دیگران	
۷	۰.۸۲۳	هنجارهای اجتماعی	
۱۱	۰.۷۹۲	عدالت و انصاف	
۱۲	۰.۷۸۱	همدردی	
۱۵	۰.۷۳۵	وفاداری	
۲	۰.۸۷۴	آزمون	آموزشی
۳	۰.۸۶۸	تکالیف	

با توجه به جدول فوق:

بیشترین اولویت در بعد پژوهشی مربوط به مولفه ی پژوهشگر و کمترین اولویت به مولفه ی اصول فنی پژوهش اختصاص دارد. لازم به ذکر است مولفه ی پژوهشگر در بین سایر مولفه ها بیشترین الویت را به خود اختصاص داده است. در بعد حرفه ای بیشترین اولویت مربوط به مولفه ی مسئولیت پذیری و کمترین اولویت به مولفه ی نظم پذیری اختصاص دارد در بعد فردی / اجتماعی بیشترین اولویت مربوط به مولفه ی هنجارهای اجتماعی و کمترین اولویت اختصاص به مولفه ی وفاداری دارد لازم به ذکر است مولفه ی وفاداری در بین سایر مولفه ها نیز پایین ترین اولویت را به خود اختصاص داده است. در بعد آموزشی با دومولفه، مولفه ی آزمون نسبت به مولفه ی تکالیف از اولویت بیشتری برخوردار است.

جدول ۶: مقایسه وضعیت موجود و مورد انتظار (آزمون ویلکاکسون)

نتیجه	سطح معنی داری	آماره ی آزمون Z	اختلاف وضعیت موجود و مورد انتظار
اختلاف معنی دار	0.000	-13.953	پژوهش گر- مورد انتظار - پژوهش گر- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-13.027	پژوهش شونده- مورد انتظار - پژوهش شونده- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-13.207	نتایج پژوهش- مورد انتظار - نتایج پژوهش- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-14.224	اصول فنی پژوهش- مورد انتظار - اصول فنی پژوهش- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-13.946	مسئولیت پذیری- مورد انتظار - مسئولیت پذیری- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-12.736	رقابت و برتری جویی- مورد انتظار - رقابت و برتری جویی- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-12.878	نظم پذیری- مورد انتظار - نظم پذیری- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-13.152	صادق بودن- مورد انتظار - صادق بودن- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-13.308	احترام به دیگران- مورد انتظار - احترام به دیگران- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-13.554	هنجارهای اجتماعی- مورد انتظار - هنجارهای اجتماعی- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-13.185	عدالت و انصاف- مورد انتظار - عدالت و انصاف- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-12.755	همدردی- مورد انتظار - همدردی- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-13.817	وفاداری- مورد انتظار - وفاداری- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-13.098	آزمون- مورد انتظار - آزمون- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-12.801	تکالیف درسی- مورد انتظار - تکالیف درسی- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-14.879	صداقت پژوهشی- مورد انتظار - صداقت پژوهشی- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-14.564	صداقت حرفه ای- مورد انتظار - صداقت حرفه ای- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-15.089	صداقت فردی و اجتماعی- مورد انتظار - صداقت فردی و اجتماعی- موجود
اختلاف معنی دار	0.000	-13.869	صداقت آموزشی- مورد انتظار - صداقت آموزشی- موجود

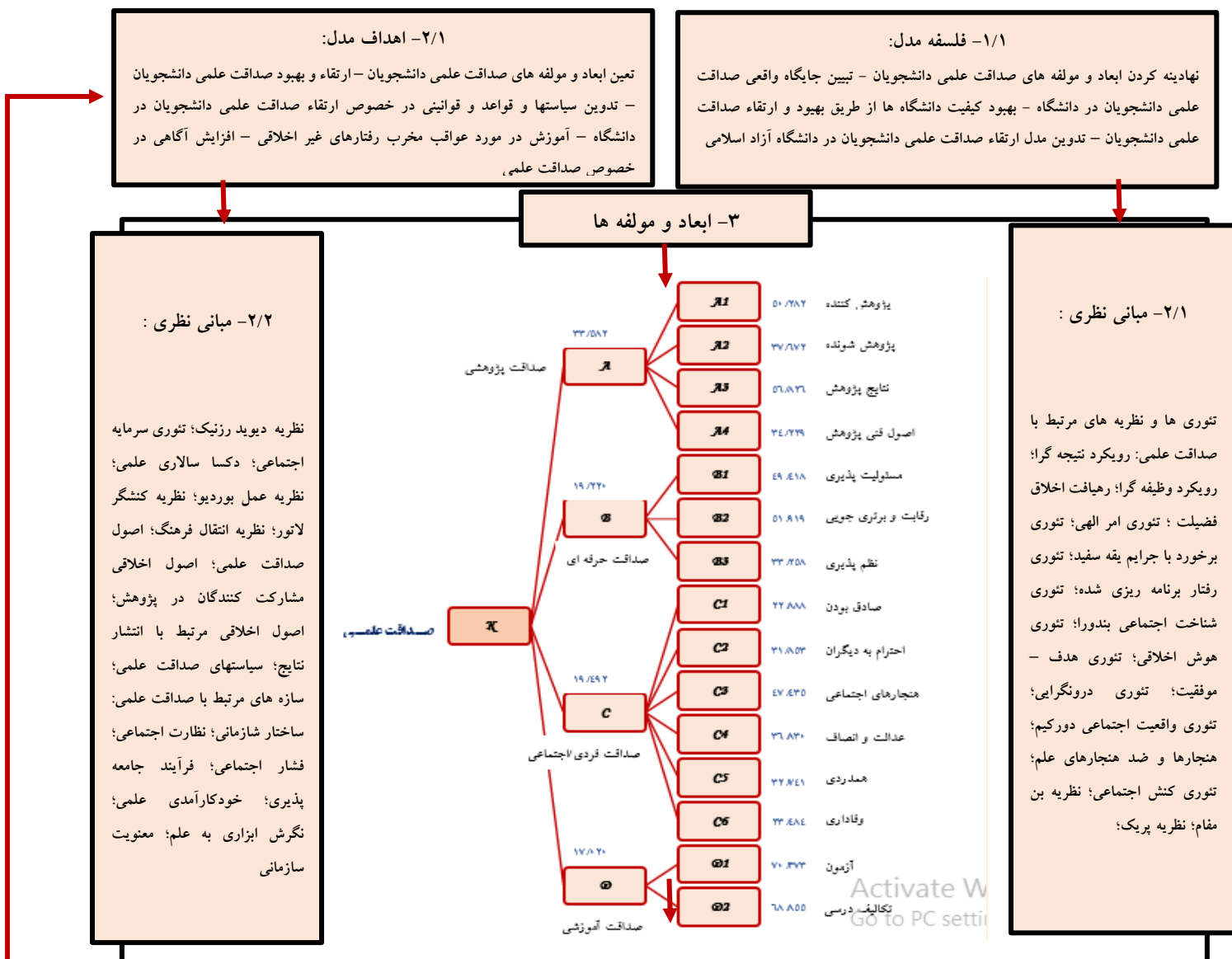
با توجه به جدول فوق در تمامی شاخص ها بین وضعیت موجود و مورد انتظار تفاوت معنی داری وجود دارد و از آنجا که مقدار آزمون Z منفی است، می توان گفت که وضعیت موجود از وضعیت مورد انتظار پایین تر است و چون سطح معنی داری کمتر از ۵ صدم است این اختلاف معنی دار است.

سوال سوم پژوهش: مدل پیشنهادی ارتقاء صداقت علمی دانشجویان دانشگاه آزاد

چگونه است؟

در نهایت بر اساس یافته های پژوهش مدل نهایی به شکل زیر ارائه می گردد:

شکل ۱: مدل نهایی ارتقاء صداقت علمی دانشجویان

۴- فرآیند اجرایی

تشکیل کمیته اجرایی ارتقاء صداقت علمی دانشجویان در دانشگاه - تصویب ابعاد و مولفه ها و شاخص های ارتقاء صداقت علمی دانشجویان - تحلیل وضع موجود و مطلوب صداقت علمی دانشجویان- تعیین شکاف بین وضع موجود و مطلوب و تعیین اولویت های صداقت علمی- تدوین برنامه عملیاتی، تصویب برنامه و نهایی کردن آن- اجرا و پایش برنامه ارتقاء صداقت علمی دانشجویان- ارزشیابی و بازنگری

فصلنامه علمی (مقاله علمی-پژوهشی) جامعه‌شناسی، سال سوم، زمستان ۱۳۹۱، شماره ۱ (پیاپی) ۱۱، ۴۵۴-۴۵۵

۵- نظام بازخورد، ارزیابی و تجدید نظر مدل

بررسی پیشرفت اجرای مدل و ارزیابی عملکرد دانشجویان در حوزه صداقت علمی - ارزیابی و سنجش چالش‌ها و تغییرات محیطی اجرای مدل و تهیه لیست آسیب‌های اجرایی هر یک از ابعاد و مولفه‌های صداقت علمی دانشجویان - ارزیابی و سنجش بازخورد عملکردی مدل ارائه شده هر ۶ ماه یکبار و تهیه لیست اصلاحی مراحل مختلف مدل ارتقاء صداقت علمی دانشجویان

سوال چهارم: درجه تناسب مدل پیشنهادی به چه میزان است؟

برای تعیین اعتبار و تناسب مدل طراحی شده و بررسی برازش مدل اندازه‌گیری تحقیق از شاخص‌های روایی همگرا (AVE) و روایی واگرا (فورنل و لاکر) و پایایی ترکیبی (CR) و آلفای کرونباخ استفاده شده است. برای برازش مدل تحلیل عاملی تاییدی از ضرایب معنی داری T و معیار R Square، R^2 ، Q^2 ، همچنین برازش مدل کلی پژوهش با معیار GOF انجام پذیرفت

جدول (۳۰-۴): مقادیر پایایی ترکیبی، آلفای کرونباخ و روایی همگرا (AVE)

مولفه‌ها	پایایی ترکیبی	آلفای کرونباخ	روایی همگرا (AVE)
A1_ پژوهشگر	0.999	0.999	0.986
A2_ پژوهش شونده	0.998	0.998	0.989
A3_ نتایج پژوهش	0.995	0.994	0.977
A4_ اصول فنی پژوهش	0.998	0.997	0.987
A_ صداقت پژوهشی	0.904	0.859	0.703
B1_ مسئولیت پذیری	0.993	0.989	0.979
B2_ رقابت و برتری جوی	0.998	0.997	0.994
B3_ نظم پذیری	0.998	0.998	0.995
B_ صداقت حرفه‌ای	0.873	0.782	0.697
C1_ صادق بودن	0.997	0.996	0.992
C2_ احترام به دیگران	0.996	0.995	0.982
C3_ هنجارهای اجتماعی	0.994	0.991	0.982
C4_ عدالت و انصاف	0.997	0.995	0.990
C5_ همدردی	0.993	0.990	0.980
C6_ وفاداری	0.996	0.994	0.988
C_ صداقت فردی و اجتماعی	0.900	0.866	0.600
D1_ آزمون	0.998	0.997	0.994
D2_ تکالیف درسی	0.997	0.995	0.990

0.759	0.682	0.863	صداقت آموزشی D_
0.505	0.672	0.803	صداقت علمی K_

نتایج نشان می دهد که AVE (میانگین واریانس استخراج شده) برای ابعاد صداقت علمی دانشجویان ۰.۸۰۳ به دست می آید و با توجه به اینکه مقدار مناسب برای آلفای کرونباخ ۰.۷، برای پایایی ترکیبی ۰.۷ و برای AVE ۰.۵ است و تمامی معیارها در قسمت سنجش بارهای عاملی مقدار مناسبی دارند، در نتیجه روایی همگرایی مدل و مناسب بودن برازش مدل های اندازه گیری تایید می شود

ماتریس فورنل و لارکر برای بررسی روایی واگرا در زیر ترسیم شده است:

ابعاد تحقیق	صداقت پژوهشی	صداقت حرفه ای	صداقت فردی و اجتماعی	صداقت آموزشی
صداقت پژوهشی	0.839			
صداقت حرفه ای	0.365	0.835		
صداقت فردی و اجتماعی	0.359	0.330	0.774	
صداقت آموزشی	0.425	0.278	0.280	0.871

جدول (۳۴-۴): بررسی روایی واگرایی ابعاد اصلی پژوهش

همان گونه که در جدول فوق مشخص شده است، در جاهایی که با رنگ دیگر نشان داده شده است مقدار جذر AVE هر عامل از مقدار همبستگی دو عامل بیشتر است و بالاتر از ۰.۷۰ را نشان می دهد لذا مدل مورد تایید است

برازش مدل تحلیل عاملی تاییدی: بعد از بررسی برازش مدل های اندازه گیری نوبت به

برازش مدل تحلیل عاملی تاییدی پژوهش می رسد

ابعاد	T-Value	R ²	Q ²	
			SSE	SSO
پژوهشی	33.582	۰.۶۰۰	889.695	1536
حرفه ای	19.220	۰.۴۷۰	777.596	1152

0.280	1658.625	2304	۰.۴۶۶	19.492	فردی/اجتماعی
0.362	490.211	768	۰.۴۸۵	17.020	آموزشی

برازش مدل کلی

معیار GOF (Goodness Of Fit) معیار مربوط به بخش کلی مدل های تحلیل عاملی تاییدی است بدین معنی که توسط این معیار محقق می تواند پس از بررسی برازش بخش اندازه گیری بخش تحلیل عاملی تاییدی مدل کلی پژوهش خود، برازش بخش کلی را نیز کنترل نماید. مقدار این معیار بین صفر تا یک قرار دارد. مقادیر نزدیک به یک نشانگر کیفیت مناسب مدل است.

R Square	Communality	مولفه ها و ابعاد
0.798	0.986	A1_ پژوهشگر
0.656	0.989	A2_ پژوهش شونده
0.715	0.977	A3_ نتایج پژوهش
0.645	0.987	A4_ اصول فنی پژوهش
0.600	0.703	A_ صداقت پژوهشی
0.729	0.979	B1_ مسئولیت پذیری
0.705	0.994	B2_ رقابت و برتری جوی
0.656	0.995	B3_ نظم پذیری
0.470	0.697	B_ صداقت حرفه ای
0.555	0.992	C1_ صادق بودن
0.589	0.982	C2_ احترام به دیگران
0.677	0.982	C3_ هنجارهای اجتماعی
0.628	0.990	C4_ عدالت و انصاف
0.610	0.980	C5_ همدردی
0.540	0.988	C6_ وفاداری
0.466	0.600	C_ صداقت فردی و اجتماعی

0.765	0.994	D1_ آزمون
0.753	0.990	D2_ تکالیف درسی
0.485	0.759	D_ صداقت آموزشی
0.743	0.819	K_ صداقت علمی

جدول (۴-۵۰): بررسی معیار GOF

Communality (مقادیر اشتراکی) = این مقدار از میانگین مجذور بارهای عاملی هر عامل به دست می‌آید.

$$GOF = \sqrt{R^2 * Communality}$$

Communality = از میانگین مقادیر اشتراکی هر عامل درون زای مدل به دست می‌آید.
 R^2 = میانگین مقادیر R Square عامل‌های درون زای مدل است.

$$GOF = \sqrt{0.819 * 0.743} = 0.780$$

با توجه به سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ که به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای GOF معرفی شده است و حصول مقدار ۰/۷۸۰ برای GOF، نشان از برازش قوی و مناسب مدل دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به تنوع ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مؤثر بر صداقت علمی دانشجویان و همچنین نبود دید جامع و مورد توافق در مطالعات صورت گرفته، این پژوهش درصدد بوده است با بررسی ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مشترک و مورد توافق در تحقیقات مختلف، به ارائه مدلی جامع به منظور ارتقاء صداقت علمی دانشجویان دانشگاه‌های آزاد استان اردبیل بپردازد تا مدیران آموزش عالی بتوانند از این الگویی که برآمده از نتایج بدست آمده از پژوهش انجام شده می‌باشد، بهره‌مند شوند.

شناسایی ابعاد و مؤلفه های صداقت علمی دانشجویان از مهمترین گامها در پژوهش حاضر بوده است. ابعاد و مؤلفه های استخراج شده در این تحقیق کاملاً براساس مبانی نظری، دیدگاه محققان و صاحب نظران این رشته و همخوانی آن با ادبیات موجود و تحقیقات انجام شده مورد توجه قرار گرفته است.

با اجرای تحلیل عاملی اکتشافی بر روی پرسشنامه محقق ساخته صداقت علمی دانشجویان، ۴ بعد و ۱۵ مؤلفه برای این منظور شناسایی شد که به ترتیب عبارتند از:

- ۱- صداقت پژوهشی
- ۲- صداقت حرفه ای
- ۳- صداقت فردی/اجتماعی
- ۴- صداقت آموزشی

برای مقایسه ی وضعیت موجود « ابعاد صداقت علمی» با میانگین مورد انتظار، به دلیل ناپارامتریک بودن داده ها، از آزمون t تک نمونه ای استفاده شد. این آزمون نشان داد وضعیت متغیرهای تحقیق در وضعیت نامناسب و کاملاً نامناسب می باشد. زیرا فراوانی و درصد در گروه اول که صفر (اعداد کمتر و مساوی ۳) بیشتر از گروه دوم که یک (اعداد بزرگتر از ۳) می باشد. یعنی بیشتر جواب پاسخ گویان در بازه ی کاملاً نامناسب تا نظری ندارم می باشد. و این اختلاف بین دو گروه معنی دار است زیرا سطح معنی داری کمتر از ۵ صدم است.

همچنین در تحلیل بارعاملی در میان ابعاد مطرح شده برای صداقت علمی بعد صداقت پژوهشی با بار عاملی ۰.۷۷۵ دارای بیشترین بار عاملی و صداقت فردی/اجتماعی با ۰.۶۸۳ از کمترین بارعاملی برخوردار بود. بار عاملی قدرت رابطه ی بین عامل (متغیر پنهان) و متغیر قابل مشاهده را نشان می دهد و مقداری بین صفر و یک است. اگر بار عاملی کمتر از ۰.۳ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته شده و از آن صرف نظر می شود. بار عاملی بین ۰.۳ تا ۰.۶ قابل قبول است و اگر بیشتر از ۰.۶ باشد خیلی مطلوب است لذا با توجه به اینکه تمامی بارهای عاملی متعلق به بعد پژوهشی این تحقیق بیشتر از ۰.۶ می باشد لذا میتوان ادعا نمود تمامی ابعاد مطرح در این مدل رابطه خیلی مطلوبی با متغیرهای پنهان دارند

بحث و تفسیر بعد اول؛ صداقت پژوهشی

در این تحقیق صداقت پژوهشی دارای ۴ مولفه می باشد که عبارتند از: ۱. صداقت پژوهشی ۲. صداقت حرفه ای ۳. صداقت فردی - اجتماعی ۴. صداقت آموزشی

مولفه های این بعد، از طریق ۳۱ شاخص یا گویه مورد ارزیابی قرار گرفت که از این تعداد مولفه پژوهش کننده با ۱۴ شاخص، و مولفه پژوهش شونده با ۶ شاخص یا گویه، نتایج

پژوهش با ۵ شاخص و در نهایت مولفه اصول فنی پژوهش با ۵ شاخص مورد ارزیابی قرار گرفت.

نتایج بدست آمده از صداقت پژوهشی این تحقیق تا حدود زیادی با نتایج تحقیقات: اسلامیان ۹۸، همتی علمدار ۹۶، نسرين مختاری لاکه و همکاران ۹۴، جمشیدی بروجنی و همکاران ۹۳، بی بی عشرت زمانی و همکاران ۹۲، مطلبی فرد و همکاران ۹۱، خامسان و امیری ۹۰، غلامرضا ذاکر صالحی ۸۹، خنیفر و همکاران ۹۰، وداد هیر و همکاران ۸۷، نیک پور ۸۲، مرادی جم ۸۰، جیرگال و همکاران ۲۰۱۵، والتر و همکاران ۲۰۱۵، آدسیل ام عمران و اسنی آرآیویامی ۲۰۱۵، یاشو کافمن و مایکل یونگ ۲۰۱۵، رایزانن و لوفسترم ۲۰۱۴، کاترل ۲۰۱۴، آنا سوتن و همکاران ۲۰۱۴، داروین ال کینگ و کارل جی کیس ۲۰۱۴، هدیجه ابراهیم و همکاران ۲۰۱۳، پری ۲۰۱۰، ویلیامز و همکاران ۲۰۱۰، مارک جی سیمکین ۲۰۱۰، جودیت گولیفیر و کراهام ای سیتون ۲۰۱۰، کیم کالون ۲۰۱۰، پاورز آلبرت و همکاران ۲۰۰۸، مونت ۲۰۰۷، پارک ۲۰۰۳، همسو. هم جهت می باشد.

بحث و تفسیر بعد دوم؛ صداقت حرفه ای

در این تحقیق صداقت حرفه ای دارای ۳ مولفه می باشد که عبارتند از: ۱. مسئولیت پذیری ۲. رقابت و برتری جویی ۳. نظم پذیری مولفه های این بعد، از طریق ۹ شاخص یا گویه مورد ارزیابی قرار گرفت که از این تعداد مولفه مسئولیت پذیری با ۳ شاخص، و مولفه رقابت و برتری جویی با ۳ شاخص یا گویه، نظم پذیری با ۳ شاخص.

نتایج بدست آمده از صداقت حرفه ای این تحقیق تا حدود زیادی با نتایج تحقیقات: عباس زاده و همکاران ۹۵، رفعتی و همکاران ۹۲، نوروزی و بختیاری ۹۲، زاهد غفاری ۹۱، خامسان و امیری ۹۰، غلامرضا ذاکر صالحی ۸۹، مرادی و سعیدی جم ۸۰، تامرال گیلک و بنت ای پسنلویت ۲۰۱۵، چون هو شایو ۲۰۱۵، کاترل ۲۰۱۴، فیشر و همکاران ۲۰۱۳، نقدی پور و ایمی گوالی ۲۰۱۳، هدیجه ابراهیم و همکاران ۲۰۱۳، جانیک بیان و همکاران ۲۰۱۰، مونت ۲۰۰۷، پارک ۲۰۰۶. همسو و هم جهت می باشد

بحث و تفسیر بعد سوم؛ صداقت فردی - اجتماعی

در این تحقیق صداقت فردی - اجتماعی دارای ۶ مولفه می باشد که عبارتند از: ۱. صادق بودن ۲. احترام به دیگران ۳. هنجارهای اجتماعی ۴. عدالت و انصاف ۵. همدردی ۶. وفاداری

مولفه های این بعد، از طریق ۲۰ شاخص یا گویه مورد ارزیابی قرار گرفت که از این تعداد مولفه صادق بودن با ۳ مولفه، احترام به دیگران با ۵ مولفه، هنجارهای اجتماعی ۳ مولفه، همدردی با ۳ مولفه، وفاداری با ۳ مولفه

نتایج بدست آمده از صداقت حرفه ای این تحقیق تا حدود زیادی با نتایج تحقیقات: عباس زاده و همکاران ۹۵، رفعتی و همکاران ۹۲، نوروزی و بختیاری ۹۲، زاهد غفاری ۹۱، خامسان و امیری ۹۰، غلامرضا ذاکر صالحی ۸۹، مرادی و سعیدی جم ۸۰، تامرال گیلک و بنت ای پسنلویت ۲۰۱۵، چون هو شایو ۲۰۱۵، کاترل ۲۰۱۴، نقدی پور و ایمی گوالی ۲۰۱۳، هدیجه ابراهیم و همکاران ۲۰۱۳، توماس نوبل ۲۰۱۲، جانیک بیان و همکاران ۲۰۱۰، مونت ۲۰۰۷، هارد و همکاران ۲۰۰۶، پارک ۲۰۰۶، همسو و هم جهت می باشد

بحث و تفسیر بعد چهارم؛ صداقت آموزشی

در این تحقیق صداقت آموزشی دارای ۲ مولفه می باشد که عبارتند از: ۱. آزمون ۲. تکالیف درسی

مولفه های این بعد، از طریق ۶ شاخص یا گویه مورد ارزیابی قرار گرفت که از این تعداد؛ آزمون ۳ گویه، و تکالیف درسی نیز ۳ گویه، را به خود اختصاص داد

نتایج بدست آمده از صداقت حرفه ای این تحقیق تا حدود زیادی با نتایج تحقیقات: افقی ۹۶، همتی علمدار ۹۶، آهنچیان ۹۵، زارع حسین و همکاران ۹۴، رستمی ۹۳، فعلی و همکاران ۹۳، هادی اسلام نواز ۹۲، شرفی و علی بیگی ۹۲، بی بی عشرت زمانی ۹۲، خامسان و امیری ۹۰، غلامرضا ذاکر صالحی ۸۹، خنیفر و همکاران ۹۰، وداد هیر و همکاران ۸۷، مرادی و سعیدی جم ۸۰، جیرگال و همکاران ۲۰۱۵، والتر و همکاران ۲۰۱۵، آدسیل ام عمران و اسی آر آیویامی ۲۰۱۵، یاشو کافمن و مایکل یونگ ۲۰۱۵، کاترل ۲۰۱۴، آلفاسکو همکاران ۲۰۱۴، آنا سوتن ۲۰۱۴، داروین ال کینگ و کارل جی کیس ۲۰۱۴، لوکاس نوبل ۲۰۱۲، مارک جی سیمکین ۲۰۱۰، جودیت گوليفر کراهام ای میتون ۲۰۱۰، مونت ۲۰۰۷، هارد و همکاران ۲۰۰۶، پارک ۲۰۰۳، همسو و هم جهت می باشد

پیشنادهای مبتنی بر یافته های تحقیق

با توجه به یافته های پژوهش حاضر، بین وضعیت موجود با انتظارات دانشجویان (وضعیت مطلوب) تفاوت معنی داری وجود دارد؛ و به نظر می رسد که دانشگاه های مورد مطالعه در

این پژوهش نتوانسته اند به صورت شایسته و مطلوب صداقت علمی دانشجویان را فراهم نمایند.

پیشنهاد تحقیقات آتی

برای انجام برخی تحقیقات همسو با این موضوع و همچنین توسعه آن، پیشنهادهایی به شرح ذیل برای انجام تحقیقات بعدی و پژوهشگران آتی، ارائه می‌شود:

- مطالعه تطبیقی در حوزه صداقت علمی دانشجویان در بین دانشجویان دانشگاه های ایران و خارج از کشور صورت گیرد
- در پژوهشی دیگر، جامعه پژوهشی غیر از دانشجویان؛ اعضای هیات علمی، مدیران و معاونان و... دانشگاه نیز در نظر گرفته شوند.

منابع فارسی

۱. آهنجیان، محمدرضا؛ مجتبی حسینی، فروزان سادات هاشمی، یونس طاطاری؛ (۱۳۹۵) « پدیدار شناسی تقلب در امتحانات و تجارب زیسته دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه فردوسی مشهد»، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، دوره ۲۳، شماره ۲، صص ۱-۲۴
۲. اسلام نواز، هادی؛ (۱۳۹۲) «بررسی دیدگاه دانشجویان رشته های مختلف در مقطع تحصیلات تکمیلی نسبت به تقلب علمی» پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه گیلان، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
۳. اسلامیان، حسن؛ مرتضی مرادی دولیسکانی؛ (۱۳۹۸)، شناسایی مولفه ها و نشانگرهای اخلاق پژوهش در آموزش عالی و واکاوی آنها در منابع روش تحقیق فارسی»، نامه آموزش عالی، دوره جدید، سال دوازدهم، شماره ۴۵.
۴. افقی، نادر؛ صادقی، عباس؛ بناپورحمیدی، محمدحسن؛ امامی، فاطمه؛ (۱۳۹۶)، «تحلیل پدیده تقلب دانشجویان از دیدگاه استادان و کارشناسان میثول موسسات آموزش عالی رشت»، فصلنامه علمی پژوهشی آموزش عالی ایران، سال نهم، شماره اول
۵. بهمن آبادی، سمیه، کلاته جعفرآبادی، طاهره، شعبانی ورکی، بختیار (۱۳۹۳)، «رعایت اخلاق پژوهش در رساله های دکتری، مورد مطالعه: گروه علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد طی سالهای ۱۳۸۶ تا ۹۰، راهبرد فرهنگ، سال بیست و پنجم صص ۱۲۹-۱۷۰
۶. توسلی، غلامعباس، ریاضی، نهال (۱۳۸۸)، «جامعه پذیری علمی در ایران ارئه مدل پارادادایمیر اساسروش نظریه ی زمینه ای مجله جامعه شناسی معاصر، سال اول شماره چهارم، صص ۵-۳۰
۷. توسلی، غلامعباس، موسوی، مرضیه (۱۳۸۴)، «مفهوم سرمایه در نظریات کلاسیک و جدید و با تاکید بر نظریه ی سرمایه اجتماعی»، نامه علوم اجتماعی، دوره ۱۱، شماره ی ۴ (پیاپی ۲۶)، صص ۱-۳۲
۸. جمیلی کهنه شهری، فاطمه، سادات سدید پور، سمانه (۱۳۹۳)، «کدهای اخلاقی پژوهشدر تجربه های زیستی نخبگان علوم اجتماعی، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال نهم، شماره ۴، صص ۱۰۵-۱۱۶
۹. خالقی، نرگس (۱۳۷۸)، اخلاق پژوهش در حوزه علوم اجتماعی، فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، سال سوم شماره ی ۲۱، صص ۸۳-۹۲

۱۰. خانی، لطفعلی، غفاری، مظفر، حقیقتیان، منصور (۱۳۹۳)، «بررسی ارتباط سرمایه اجتماعی و نوع دوستی با نگرش پزشکان به اخلاق حرفه‌ای» مجله ایرانی اخلاق و تاریخ پزشکی، دوره یهفتم، شماره ۴، صص ۸۰-۹۱
۱۱. خسروان، شهلا، منصوریان، محمدرضا، محمدپور، علی، خزائلی، پیام، عجم، خامس فدافن، سمانه، (۱۳۹۴)، وضعیت رعایت اخلاق در پژوهش‌های دانشجویی، عوامل مرتبط و راهکارهای اصلاح آن از دیدگاه دانشجویان و اساتید دانشگاه علوم پزشکی گناباد در سال ۱۳۹۲، نشریه‌ی آموزش پرستاری، دوره ۴ (پیاپی ۴) صص ۶۳-۷۱
۱۲. ربانی خوراسگانی، علی، ربانی اصفهانی، حوریه (۱۳۹۳)، «بررسی کیفی تاثیر خانواده در میزان بزهکاری دختران و زنان (بررسی موردی بند نسوان زندان مرکزی اصفهان)»، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال سوم شماره پیاپی ۸ شماره ۱۷-۳۳
۱۳. رستمی، فرحناز (الف)؛ کیومرث رزافشانی، مهسا سعدوندی؛ ۱۳۹۳؛ «شیوه‌های متداول تقلب در آزمون‌ها در بین دانشجویان و ارائه راهکارهای مدیریت و کنترل آن» نامه آموزش عالی دوره جدید، سال هفتم، شماره بیست و پنج، صص ۱۲۹-۱۴۴
۱۴. رستمی، فرحناز؛ کیومرث رزافشانی، مهسا سعدوندی، مریم حسینی لرگانی؛ ۱۳۹۳؛ «تعیین مولفه‌های تاثیر گذار بر بروز رفتارهای علمی در آموزش عالی (مطالعه موردی دانشجویان پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه رازی)» فصلنامه انجمن آموزش عالی ایران، سال پنجم، شماره سوم، صص ۱۴۴-۱۶۳
۱۵. ریتز، جورج (۱۳۷۴)، نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر، ترجمه محسن ثلاثی، تهران، علمی
۱۶. ریتز، جورج (۱۳۹۳) نظریه‌های جامعه‌شناسی، ترجمه‌ی هوشنگ نایینی، تهران، نشر نی
۱۷. زارع، حسین؛ اسماعیل صفری؛ ۱۳۹۴ «مقایسه تقلب در امتحانات با کاغذ و بدون کاغذ (رایانه‌ای) دانشگاه پیام نور» نامه آموزش عالی، دوره جدید، سال هشتم، شماره بیست و نهم، صص ۱۵۳-۱۶۸
۱۸. زمانی، بی بی عشرت، عظیمی، سیدامین، سیمانی، نسیم «شناسایی اولویت بندی عوامل موثر بر سرقت علمی دانشجویان دانشگاه اصفهان» فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی آموزش عالی، شماره ۶۷، ۱۳۹۲، صص ۹۱-۱۱۰
۱۹. سادات سدیدپور، سمانه، (۱۳۹۱)، اخلاق پژوهش در علوم اجتماعی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته پژوهش علوم اجتماعی، دانشگاه الزهرا (س)، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، ۱-۱۵۹
۲۰. شامو، عدل، رزنیک، دیوید (۱۳۹۴)، «جایگاه اخلاق در پژوهش علمی»، ترجمه‌ی عباس کاردان، تهران، پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی

۲۱. شاوران، سیدحمیدرضا، رجایی پور، سعید، کاظمی، ایرج، زمانی، بی بی عشرت (۱۳۹۱) تبیین روابط چند گانه میان اعتماد، خودکارآمدی فردی و جمعی اعضای هیات علمی دانشگاه ها، فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، شماره ی ۶۴، صص ۱۹-۳۳
۲۲. صالحی، عصمت؛ نعیم یاوری، مجید (۱۳۹۳) «بررسی رابطه ی بین عوامل خانوادگی با اعتیاد به اینترنت و آسیب های اجتماعی ناشی از آن در بین جوانان شهر یزد» دوفصلنامه مطالعات پلیس زن، سال هشتم، شماره ی ۲۰، صص ۳۹-۶۲
۲۳. طالقانی، غلامرضا، محمدی، مصطفی؛ رستمی، حسین؛ (۱۳۹۲)، معنویت سازمانیگامی موثر در جهت بهبود رفتارهای شهروندی سازمانی (مورد مطالعه: شهرداری زاهدان) فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت فرهنگ سازمانی، دوره ی یازدهم، شماره ی دوم، صص ۱۶۳-۱۸۸
۲۴. عباس زاده محمد، علیزاده اقدم، محمداقبر؛ اسلامی بناب، سیدرضا؛ (۱۳۹۱)، بررسی رابطه ی بین سرمایه اجتماعی و آنومی اجتماعی، مطالعات و تحقیقات اجتماعی، دوره ی اول، شماره ی ۱، صص ۱۴۵-۱۷۲
۲۵. عباس زاده، محمد؛ حسین بنی فاطمه، محمداقبرعلیزاده اقدم، علی بوداقتی؛ ۱۳۹۵، «عوامل زمینه ساز پابندی به اخلاق پژوهش در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی؛ مورد دانشگاه تبریز» فصلنامه پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، دوره ۲۲، شماره ۱ صص ۹۸-۷۵
۲۶. غفاری نسب، اسفندیار؛ ایمان، محمدتقی؛ (۱۳۹۲)، « نقش معیارهای اخلاقی در جامعه شناسی کاربردی، جامعه شناسی کاربردی، سال بیست و چهارم، شماره پیاپی ۵۲، شماره چهارم، صص ۸۵-۱۰۲
۲۷. غفاری هشتجین، زاهد؛ «مؤلفه های اخلاق علمی و شاگرد پژوهش در سیره عملی امام خمینی(ره)، دو فصلنامه علمی پژوهشی تربیت اسلامی، سال هفتم، شماره ۵، پاییز و زمستان ۱۳۹۱، صص ۶۵-۸۸
۲۸. مروتی، سهراب؛ یعقوبی، مینا (۱۳۸۹)، نقد و بررسی نظریه ی انسان شناسانه مازلو با رویکردی بر آیات قرآن کریم، مطالعات قرآن و حدیث، سال چهارم، شماره ی اول، پیاپی ۷، صص ۷۷-۹۲
۲۹. واعظی، رضا؛ سبزیکاران، اسماعیل (۱۳۸۹) « بررسی رابطه ی ساختار سازمانی و توانمند سازی کارکنان در شرکت توسعه ملی پخش فرآورده های نفتی ایران منطقه تهران، پژوهش نامه مدیریت تحول، سال دوم، شماره ی ۳، صص ۱۵۳-۱۷۸
۳۰. همتی علمدار، قربان؛ ستار شجاعی، قاسم سلیمی، محمدصادق ارجمند؛ ۱۳۹۶، «مقایسه رفتار سرقت علمی و عوامل موثر بر سرقت علمی دانشجویان استعداد درخشان و سایر دانشجویان، مورد مطالعه: دانشگاه شیراز» نامه آموزش عالی، دوره جدید، سال دهم، شماره سیو هفتم، صص ۶۱-۷۷

31. Fisher, Celia B, Fried, Adam L, Feldman, Lindsay G(2013), Graduate Socialization in the Responsible Conduct of Research: A National Survey on the Research Ethics Training Experiences of Psychology Doctoral Students , *Ethics Behavior*, pp,1-26.
32. Hard, Stephen F, Conway, James M, Moran, Antonia C (2006), Faculty and College Student Beliefs about the Frequency of Student Academic Misconduct, *The Journal of Higher Education*, Volume 77, Number 6, pp. 1058-1080 .
33. Mundt, Lillian(2007), Perceptions of scientific misconduct Among graduation allied health students relative to education and gender, A Dissertation Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree, doctor of education in educational leadership, university of phoenix. Pp1-321.
34. Perry, bob(2010), Exploring academic misconduct: Some insights into student behavior, *Active Learning in Higher Education*, 11(2), pp 97–108.
35. Pric, Katarina (2005), Generational similarities and differences in researchers.professional ethics: An empirical comparison, *Scientometrics*, Vol,62, No.1, pp27-
36. Pric, Katarina(1998), science ethics: A study of Eminent scientist professional values, *scientometrics* , vol.43, No,2, 269-298.
37. Reznik, David, B(2005) , *The ethics of Science* , An Introduction , London and New York. Pp.1-198.
38. Rissanen, Minka, Lofstrom, Erika(2014), Students' research ethics competences and the university as a learning environment, *International Journal for Educational Integrity*, Vol. 10, No. 2 , pp. 17–30.
39. Walters , Angela A, Hunsicker-Walburn, Melissa J(2015), Exploring perceptions of technology's impact on academic misconduct, *Journal of Applied Research in Higher Education*, Vol. 7 No. 1, 2015, pp. 32-42.